

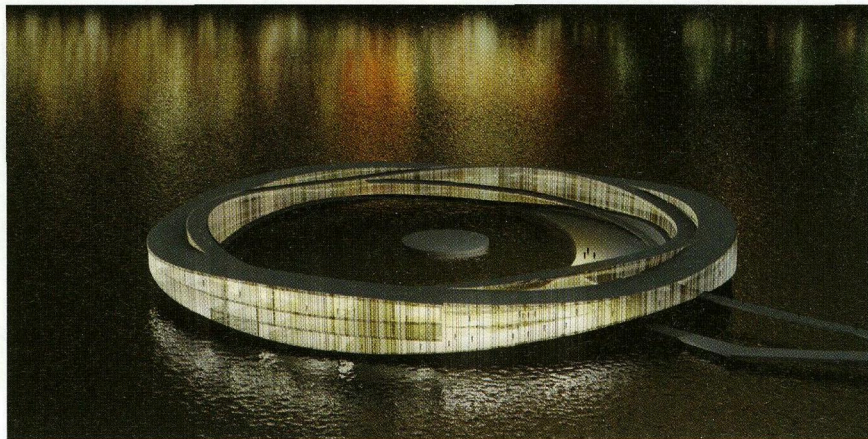

Foto: Sandell/Sandberg

Drar arkitektur turister?

"Sverige, det är ett land där det aldrig kommer att uppföras någon betydande arkitektur. Ni har ett samhälle där det inte kan byggas något som sticker ut." Citatet kommer från en intervju i Dagens Industri den 6 oktober 2007 med den världsberömda arkitekten Frank Gehry, mannen bakom bland annat Guggenheimmuseet i Bilbao och Disney Concert Hall i Los Angeles.

TEXT: BENGT SAHLBERG

Det här låter oroväckande för den svenska turismnäringen. Man måste fråga sig på vilket sätt arkitekturen påverkar en Orts möjligheter att attrahera besökare. Vad säger internationella erfarenheter?

Av världens sju antika underverk från den mediterrana kultursfären finns bara pyramiderna kvar. Tänk bort pyramiderna och känn efter om Kairos dragningskraft på dig som besökare blir intakt.

Nu har sju nya mer moderna underverk presenterats efter en global omröstning med 100 miljoner deltagare. Resultat: Kinesiska muren, Petra i Jordanien, Kristusstatyn i Rio de Janeiro, Machu Picchu i Peru, Chichén Itzá i Mexiko, Colosseum i Rom och Taj Mahal i Indien. De här underverken är redan stora turistattraktioner men blir förmodligen inte mindre besökta som underverk.

Vad är då kriterierna för att hamna på listan över möjliga underverk?

Storleken har säkert betydelse. Världens största och längsta mur, världens största Kristusstaty (kanske staty överhuvudtaget) och världens största bevarade arena talar för storleken. Ålder och läge tycks också spela in. Bergsstaderna Machu Picchu högt upp i

Anderna, bergsstaderna Petra i de Jordanska bergen och mayastaden Chichén Itzá med pyramid är gamla och lokaliserade i spektakulära lägen.

Taj Mahal är förmodligen världens största och vackraste sarkofag byggd till en sörjande mans avlidna hustrus ära.

Det ultimata beviset på att storleken har betydelse är nog den katolska kyrkans norm att ingen katolsk kyrkobyggnad får vara större än Peterskyrkan i Rom, påvens hemarena. Störst är således högst i hierarkin.

Storleken som symbol för makt och styrka känner vi igen från djurvärlden. Störst krona med flest taggar vinner. Störst och starkast blir alfahanne eller silverrygg med rätt att kopulera. Störst får bästa reviret.

Turning Torso i Malmö har lagt beslag på det visuella reviret i sydvästra Skåne. I Dubai och Khatar tävlar oljeshejkerna om att bygga världens högsta byggnader och har tagit upp kampen med Kuala Lumpur i Malaysia och Taipei på Taivan. Kineserna kommer inte stillatigande att se på, var så säker. Asien är på gång. Och syftet med det som många kallar fallossymboler är dubbelt: att stärka den egna identiteten och att attrahera resenärer och uppmärksamhet på en starkt växande global marknad.

Mycket speciell arkitektur kan också göra sig gällande på den internationella arenan. Världens kallaste hotell tycks vara

Sveriges mest kända turistattraktion. Den planerade 45 meter höga träälgen med restaurang, konsertsal och konferensavdelning, placerad med två ben i Arvidsjaurs kommun och två ben i Skellefteå kommun, torde, om den kommer till stånd, bli en välbesökt attraktion.

Att arkitektur har betydelse vitsordas av många forskare och experter. Historieprofessorn Dick Harrison skriver i Svenska Dagbladet 17 juni 2007 att "om Stockholm på allvar aspirerar på att framstå som Nordens odiskutabla metropol bör man så fort som möjligt se till...att fem-sex kulturprojekt i Globen-format (minst) lanseras i eller i anslutning till stadens centrum. Annars lär patriotiska köpenhamnare även fortsättningsvis små lite halvelakt när konkurrenten i norr kommer på tal." Dick Harrison är inte ensam i sin analys av vad som påverkar en plats utveckling.

Och det har sagts förut men tål att upprepas. Sverige och Stockholm har åtminstone ett unikt kort att spela ut på det globala spelbordet. Nobel och Nobelprisen kan i rätt arkitektonisk förpackning bli en lika stark magnet som Eiffeltornet i Paris eller Peterskyrkan i Rom. Dick Harrisons kommentar om Eiffeltornet gäller många projekt exempelvis Sydneyoperan i Australien och får avsluta den här artikeln. "Den franska kultureliten spydde galla över Eiffeltornet, men ingen parisare vid sina sinnens fulla bruk skulle vilja riva det i dag."